

Consultatieverslag Documenten Flexibiliteit

Inhoudstafel

1.	Inleiding.....	3
2.	Globale uitgangspunten bij de reactie	3
2.1.	Procesmatige opmerkingen.....	4
2.2.	Duidelijkheid over de <i>roadmap</i>	4
2.3.	<i>Network Flexibility Study</i>	4
2.4.	Overdracht van energie	5
2.5.	Behandeling van data: communicatie, <i>sampling rate</i> en aggregatie	5
2.6.	<i>Local gateway</i> en <i>central gateway</i>	5
2.7.	CRM LV <i>delivery point group</i>	6
2.8.	Meerdere FSP's op laagspanning.....	6
2.9.	Mandatenbeheer	6
2.10.	CDSO's.....	7
2.11.	mFRR op laagspanning	7
2.12.	Nood aan SMR3	7
2.13.	CRM LV timing.....	7
2.14.	Berekende meters.....	8
3.	Overzicht van wijzigingen in de geconsulteerde documenten.....	9

1. Inleiding

In naam en voor rekening van de Belgische netbeheerders organiseerde Synergrid een gezamenlijke consultatie van documenten gerelateerd aan flexibiliteit naar aanleiding van de volgende evoluties:

- Openstelling van automatic Frequency Restoration Reserve (aFRR) voor netgebruikers op laagspanning.
- Aanpassing van de werkingsregels (Functioning Rules) voor het Capaciteitsremuneratiemechanisme (CRM).

De hierboven aangegeven evoluties vereisen aanpassingen in de volgende documenten

- De marktgids flexibiliteit
- Het Synergrid voorschrift C8/01
- Het Synergrid voorschrift C8/06
- De FSP-DNB overeenkomst

Zoals voorgeschreven in artikel 1.2.4 van het Vlaamse TRDE, werden de vier vermelde documenten geconsulteerd, gedurende een periode van zes weken, van vrijdag 15 december 2023 tot en met vrijdag 26 januari 2024. De publieke raadpleging werd voorafgegaan door een stakeholdersoverleg op vrijdag 8 december 2023.

Om gehoor te geven aan de vraag van zowel de verschillende regulatoren als van de overige marktpartijen dat de netbeheerders maximaal onderling zouden afstemmen en zoveel als mogelijk gelijklopende processen zouden opzetten, hebben de netbeheerders geopteerd voor een gezamenlijke consultatie, uitgevoerd door Synergrid, in hun naam. Dit consultatieverslag is een gezamenlijk consultatieverslag, dat de gemeenschappelijke standpunten van de netbeheerders weergeeft.

Dit verslag bevat de conclusies van de formele consultatie van de marktgids flexibiliteit, het Synergrid voorschrift C8/01, het Synergrid voorschrift C8/06 en de FSP-DNB overeenkomst. Er werden 10 reacties ontvangen, van Bnewable NV, Centrica, EV Belgium, FEBEG, Febeliec, Flux 50, NOVEN NV, Thermovault, WOM en één partij die heeft aangegeven enkel vertrouwelijke opmerkingen te hebben en anoniem wenste te blijven, maar waarvan de naam gekend is door de netwerkbeheerders.. De publieke reacties van de stakeholders zijn beschikbaar op de consultatiepagina in de vorm waarin zij ontvangen werden. Daarnaast werd een overzichtstabel gemaakt waarin alle opmerkingen hernomen werden en aangevuld met de wijze waarop de opmerking verwerkt werd in de documenten en de argumentatie daarvoor.

In dit verslag wordt een algemeen overzicht gegeven van de ontvangen opmerkingen, en de globale uitgangspunten van de leden van Synergrid bij de reactie daarop. De bovenvermelde tabel kan geraadpleegd worden voor de gedetailleerde reacties en motivering op elke individuele opmerking.

2. Globale uitgangspunten bij de reactie

In dit deel van het consultatieverslag worden de opmerkingen besproken die een meer fundamenteel karakter hebben, alsook diegene die door meerdere respondenten werden aangekaart. De gedetailleerde reacties op elk van deze opmerkingen zijn gebaseerd op deze globale standpunten. Alvorens inhoudelijk in te gaan op de ontvangen opmerkingen, is het belangrijk om nogmaals te benadrukken dat de huidig voorliggende “Fast Track aFRR LV” een tijdelijke oplossing behelst, met als

doel om enerzijds zo snel en maximaal mogelijk het potentieel aan flexibiliteit op laagspanning te ontsluiten en anderzijds alle betrokken partijen de mogelijkheid te bieden om ervaring op te doen met dit flexibiliteitsproduct, zodat deze ervaringen mee de definitieve processen kunnen helpen vormen.

2.1. Procesmatige opmerkingen

Zo goed als alle marktpartijen geven aan dat de huidig voorliggende documenten een stap in de goede richting zijn, maar tegelijkertijd ook dat verdere stappen nodig zullen zijn om het potentieel aan flexibiliteit dat zich op laagspanning bevindt volledig te ontsluiten. Bovendien geven de marktpartijen ook aan dat de doorlooptijd te lang is, meer specifiek dat er te veel tijd zit tussen enerzijds het finaliseren van het design door de netbeheerders en de goedkeuring en inwerkingtreding van de documenten anderzijds.

De netbeheerders zijn uiteraard verheugd om vast te stellen dat de voorgestelde producten, om deelname aan zowel aFRR als CRM mogelijk te maken voor punten aangesloten op laagspanning overwegend positief worden onthaald door de marktpartijen. De netbeheerders zijn er zich overigens van bewust dat dit slechts een eerste stap is: het is de bedoeling om enerzijds in een volgende consultatie ook mFRR te openen op laagspanning en anderzijds ook om de modaliteiten voor deelname op laagspanning tegen het licht te houden, en waar nodig en mogelijk de processen te stroomlijnen.

De netbeheerders hebben zeker begrip voor de commentaren die aangeven dat de doorlooptijd te lang is, maar wensen er echter op te wijzen dat dit niet enkel de verantwoordelijkheid van de netbeheerders is aangezien zowel de looptijd van de consultatie als de tijd die de verschillende regulatoren hebben om hun advies te geven zijn vastgelegd in de respectievelijke technische reglementen.

2.2. Duidelijkheid over de *roadmap*

Thermovault haalt aan dat de marktpartijen op dit moment geen enkel zicht hebben op eventuele volgende stappen van de netbeheerders als het gaat over het ontsluiten van flexibiliteit op laagspanning, en vraagt dan ook met aandrang naar de publicatie van een *roadmap*.

De netbeheerders zijn bereid om inzicht te verschaffen wat er nog op stapel staat, maar bekijken momenteel nog op welke manier deze informatie met de markt gedeeld kan worden op een manier die tegelijkertijd transparant is maar ook het nodige voorbehoud kan omvatten aangezien een dergelijke *roadmap* steeds onderhevig is aan relevante wijzigingen in het wettelijke kader.

2.3. *Network Flexibility Study*

Verschillende marktpartijen stellen zich vragen bij het nut van de NFS. Zo geven de marktpartijen aan dat zij geen meerwaarde zien in de NFS, het aanvragen van de NFS zien als een barrière of zich vragen stellen bij de verwerkingstijd van de NFS. Bovendien stellen marktpartijen ook dat de NFS zich vreemd verhoudt ten opzichte van de gegarandeerde capaciteit van de aansluiting, waar de netgebruiker vrij gebruik van kan maken. De vraag wordt ook geformuleerd om de NFS af te schaffen en/of de procedure op middenspanning te aligneren op de procedure op laagspanning.

De operationele veiligheid en stabiliteit van het net zijn uiterst belangrijk, en dus blijft de NFS, die de netbeheerders ondersteunt in deze doelstelling, nodig. Bovendien is het ook belangrijk om op te merken dat het aansluitingsreglement stipuleert dat het beheer van het netwerk gebaseerd is op statistische aannames, wat wil zeggen dat het niet zo is dat het simultaan gebruik van de maximale contractuele capaciteit door vele netgebruikers gegarandeerd is. Het voorgaande betekent echter niet

dat de netbeheerders geen oren hebben naar de opmerkingen van de marktpartijen: enerzijds bevat *document release 2* al een stroomlijning van de NFS op laagspanning, en anderzijds zijn de netbeheerders ook bereid om te bekijken of er nog verdere relaxaties mogelijk zijn in een latere *document release*.

2.4. Overdracht van energie

FSP's geven aan dat zij de verplichting van *Opt-Out* als een barrière ervaren, aangezien ze melden dat het voor hen moeilijk is om tot zo'n *Opt-Out* overeenkomst te komen met leveranciers. Dit leidt er dan ook toe dat sommige partijen aangeven dat zij verwachten dat er onder dit regime maar een geringe participatie zal zijn in aFRR op laagspanning. Marktpartijen zijn vragende partij voor een simpele en goedkope oplossing die weinig administratie met zich meebrengt, die niet steunt op trilaterale contracten tussen FSP/BRP/leverancier en die geïntegreerd is in de reguliere marktprocessen.

De netbeheerders zijn zich terdege bewust van het belang van een goed functionerend mechanisme dat overdracht van energie regelt. Gelet op de impact van zo'n mechanisme op alle betrokken marktpartijen en het belang ervan voor het ontsluiten van flexibiliteit, hebben de distributienetbeheerders een studie over dit topic besteld bij VITO/Energyville. Mee op basis van de bevindingen van deze studie zal de volgende *document release (3)* het voorstel van mechanisme voor overdracht van energie bevatten voor aFRR en mFRR. *Document release 3* zal publiek geconsulteerd worden, en daarna aan de regulatoren voorgelegd worden ter goedkeuring.

2.5. Behandeling van data: communicatie, *sampling rate* en aggregatie

Marktpartijen geven aan dat zij menen dat er een aantal pijnpunten zijn als het gaat over het luik databehandeling. Zo merken zij op dat *real-time* datacommunicatie duur is, en dit samen met de gevraagde granulariteit (op niveau van het individuele toestel) schaadt volgens de marktpartijen de businesscase van aFRR LV. Bovendien stellen de marktpartijen zich ook vragen bij de noodzaak van "4" data, en geven marktpartijen ook aan dat zij van mening zijn dat het volledige proces voor hen moeilijk te implementeren is, en zij geven er dan ook de voorkeur aan dat het mogelijk zou zijn om geaggregeerde data te bundelen op poolniveau en dan deze geaggregeerde data door te sturen.

De netbeheerders geven aan dat de voorwaarden die door de marktpartijen als belemmerend worden beschreven, voortvloeien uit de *terms & conditions* van ELIA, en dus buiten de scope van deze consultatie vallen. Het niveau van aggregatie kan bovendien beïnvloed worden door de methode die geïmplementeerd zal worden om overdracht van energie te regelen in *document release 3*.

2.6. *Local gateway* en *central gateway*

Verschillende marktpartijen geven aan dat rechtstreekse communicatie van meetgegevens (de zogenaamde *local gateway*) te duur is. Bovendien verhindert zo'n verplichte *local gateway* niet enkel het gebruik van geaggregeerde data afkomstig van verschillende private meters die zich achter hetzelfde toegangspunt bevinden, maar ook het efficiënt aansturen van flexibele apparaten via de *cloud*, wat nodig is voor succesvolle participatie van laagspanningsklanten in de flexibiliteitsmarkt. Gelet op de voornoemde bemerkingen, vragen de marktpartijen zich dan ook af waarom de transitieperiode voor de *central gateway* afloopt in 2024.

Gelet op de ontvangen reacties van de marktpartijen, stellen de netbeheerders voor om de transitieperiode, tijdens de welke het gebruik van de *central gateway* methode is toegestaan, te verlengen tot 31 december 2026. Ondertussen zullen de netbeheerders een mogelijke oplossing onderzoeken, zoals een mandatering van de FSP om bepaalde taken uit te voeren voor rekening van de DNB, om de *central gateway* oplossing permanent te maken.

2.7. CRM LV *delivery point group*

Een onderwerp dat ook besproken is in de contacten met stakeholders als onderdeel van de consultatie is de verplichting, voor CRM LV, dat alle punten binnen één *delivery point group* toebehoren aan dezelfde DNB. Dit wordt opgeworpen als een mogelijke barrière, aangezien deze beperking er niet is voor deelname aan aFRR LV.

De netbeheerders wensen aan te geven dat dit verschil zijn oorsprong heeft in de verschillende modaliteiten van beide producten: zo voert de DNB een NRP-berekening voor de *Delivery Point Group* uit (wat neer komt op de groep leveringspunten) als onderdeel van het prekwificatieproces, en deze berekening stoelt op historische 15' metingen van de betrokken Delivery Point Group. Ook tijdens de levering van de dienst is het de DNB die verantwoordelijk is voor het verzamelen en verwerken van de benodigde data. Deze verantwoordelijkheid is wettelijk vastgelegd en de bevoegdheden van iedere DSO zijn beperkt tot zijn regio (het uitvoeren van berekeningen op data van andere regio's valt hier niet onder). Dit proces is anders voor aFRR: de individuele punten worden aanzien als leveringspunten. De verantwoordelijkheid van de DNB stopt op deze hoogte. De groep van leveringspunten speelt enkel een faciliterende rol voor biedingen en aggregatie van data en het opmaken en beheren van deze groep is niet de verantwoordelijkheid van de DNB. Het bovenstaande wil zeggen dat voor deze *document release* het verschil tussen beide producten, en dus de verplichting dat alle punten binnen een *delivery point group* toebehoren aan dezelfde DNB, behouden blijft. Dit neemt niet weg dat de netbeheerders bekijken welke oplossingen de deelname van punten op LS verder kunnen faciliteren.

2.8. Meerdere FSP's op laagspanning

FEBEG geeft aan dat zij het belangrijk vinden dat meerdere FSP's per toegangspunt mogelijk zouden zijn omdat dit belangrijk is om het volledige potentieel van flexibiliteit op laagspanning te ontsluiten. Daarenboven geeft Febeg aan dat ze de voorkeur geven aan oplossingen die meerdere leveranciers per toegangspunt mogelijk maken.

De netbeheerders hebben begrip voor deze commentaren vanuit FEBEG, en willen naar een oplossing toewerken die meerdere leveranciers per toegangspunt moet mogelijk maken. De netbeheerders zijn er echter wel van overtuigd dat het toegankelijk maken van alle producten (mFRR, ToE in DA/ID) op laagspanning enerzijds en het wegnemen van barrières voor 1 FSP een hogere prioriteit hebben dan het uitwerken van een oplossing voor meerdere FSP's per toegangspunt op laagspanning. Dit wil zeggen dat het de verwachting is van de netbeheerders dat dit item niet zal behandeld worden in een document release voor het einde van 2025.

2.9. Mandatenbeheer

De marktpartijen vragen om het proces rond mandatenbeheer te stroomlijnen, door ervoor te zorgen dat de mandaten gelijklopend zijn over alle producten en ook dat de onderliggende processen geautomatiseerd worden, om de administratieve werklast te verlagen.

De netbeheerders zijn bereid om tot automatisatie van het mandatenbeheer over te gaan. De overeenkomstige *capability* zal worden opgenomen in het nieuwe Flexhub contract (start contract in juli 2025) en de nodige regulatorische documenten bij een volgende document release.

2.10. CDSO's

De rode draad doorheen de reactie van Febeliec is dat er in de huidige documenten te weinig aandacht wordt besteed aan CDSO's (*Closed Distribution System Operators* – beheerders van een gesloten distributienet), binnen het kader van flexibiliteit.

In de aanloop naar deze consultatie gingen er al gesprekken door met Febeliec rond dit thema, maar het is niet mogelijk gebleken om de gesprekken af te ronden op tijd voor deze *document release*. De gesprekken met Febeliec zijn daarom nog lopende.

2.11. mFRR op laagspanning

Verschillende marktpartijen vragen om zo snel als mogelijk ook mFRR te openen op laagspanning, om zo ook dit balanceringsproduct toegankelijk te maken voor laagspanningsklanten.

De netbeheerders zijn het er mee eens dat dit een noodzakelijke volgende stap is. De netbeheerders kozen ervoor om eerst aFRR te openen op laagspanning, en de ervaringen met dit product op laagspanning zullen dienen als input voor het openen van mFRR op laagspanning. Bovendien zal de exacte implementatie van mFRR op laagspanning ook beïnvloed worden door de gemaakte keuze rond het model voor overdracht van energie. mFRR op laagspanning is voorzien als onderdeel van document release 3.

2.12. Nood aan SMR3

Verschillende respondenten stellen de noodzaak voor SMR3 in vraag, wegens uiteenlopende redenen: zo zijn er extra kosten verbonden aan het overschakelen van de meter naar SMR3, of zouden er IT-uitdagingen aan de kant van de DNB's zijn die limieten opleggen aan het aantal SMR3-meters, of zouden er maar bijzonder weinig leveranciers een dynamisch contract aanbieden, waardoor er momenteel zo goed als geen meters in SMR3 actief zouden zijn. Om de voornoemde redenen identificeren sommige marktpartijen SMR3 dus als een barrière voor deelname van laagspanningsklanten aan aFRR en CRM.

De netbeheerders blijven bij hun standpunt dat SMR3 een verplichte voorwaarde is voor alle actieve netgebruikers aangesloten op laagspanning. Zoals de geconsulteerde documenten aangeven, wordt er een tijdelijke uitzondering voorzien voor die regio's waar SMR3 momenteel nog niet mogelijk is, maar op termijn zal dus in elke regio SMR3 verplicht zijn voor deelname aan de flexibiliteitsmarkt, want de netbeheerders zijn overtuigd dat SMR3 noodzakelijk is voor een eerlijke en transparante marktwerking bij activiteiten van flexibiliteit.

Bovendien wensen de netbeheerders ook veel punten die argumenteren dat de verplichting tot SMR3 een barrière vormt te nuanceren of feitelijk te weerleggen: zo zijn de DNB-systemen klaar voor een hoge penetratiegraad van punten in SMR3 en bovendien kan een klant ook het SMR3 meetregime aanvragen zonder een dynamisch contract. Daarnaast zijn de kosten verbonden aan het SMR3 meetregime ook zeer beperkt, voor Fluvius klanten gaat het om een meerkost van € 1,12 per jaar. Tenslotte trachten de netbeheerders doorlooptermijn en marktwerking van SMR3 activatie te verbeteren met alle stakeholders zodat extra services als flexibiliteit, energiedelen en dynamische contracten sneller kunnen opgestart worden.

2.13. CRM LV timing

Uit de feedback van verschillende van de marktpartijen is op te maken dat zij ervan uitgaan dat laagspanningspunten enkel zullen kunnen deelnemen aan de jaar-1 CRM-veiling, en niet aan de jaar-4 veiling. Dit is een misverstand: het is het oogmerk van de netbeheerders dat punten aangesloten op het laagspanningsnetwerk vanaf mei 2024 kunnen meedoen in alle CRM-veilingen en aan de

secundaire markt, uiteraard onder voorbehoud van goedkeuring van de voorliggende documenten door de respectievelijke regulatoren. Om dit misverstand te vermijden, is de tekst aangepast.

2.14. Berekende meters

Rond berekende meters stellen sommige stakeholders zich vragen over de beperking dat enkel het zogenaamde restverbruik, gedefinieerd als de hoofdmeter min de som van alle aanwezige DNB submeters, als berekende meter wordt aangeboden, en niet andere mogelijke combinaties, aangezien dit meer mogelijkheid zou geven om flexibiliteit te valoriseren.

De netbeheerders geven aan dat het momenteel al mogelijk is om deel te nemen aan flexibiliteit met de hoofdmeter, het restverbruik, of een individuele submeter van de DNB. Op dit moment achten de DNB's het niet opportuun om andere berekende meters toe te laten. Dat zou immers heel wat operationele werklast met zich meebrengen aangezien ieder geval anders kan zijn en daardoor afzonderlijk opgezet en onderhouden moet worden. Afhankelijk van de configuratie van de installatie en welke submeters er al dan niet mee in de berekende meter worden genomen, openen andere berekende meters dan het restverbruik al snel de deur naar *gaming* en ander ongewenst, strategisch gedrag van de netgebruiker. Let wel, deze beperking op berekende meters heeft invloed op noch de volumes aan geleverde flexibiliteit, noch op de punten die flexibiliteit kunnen leveren: het is immers mogelijk om verschillende delivery points aan te maken. Dit wil zeggen dat bijvoorbeeld zowel het berekende restverbruik als een decentrale productie eenheid, voorzien van een submeter, beiden aangesloten achter hetzelfde *headpoint*, kunnen deelnemen aan de flexibiliteitsmarkt. Bovendien kadert deze problematiek in een ruimere discussie rond submetering, die impact heeft op de leveringsmarkt, en niet enkel op de flexibiliteitsmarkt, en deze discussie wordt ook aangestuurd door nakende Europese wet- en regelgeving. De netbeheerders kiezen er daarom voor om eerst de Europese ontwikkelingen af te wachten om dan, in overleg met de stakeholders, een gedegen en omvattend kader voor submetering uit te werken.

3. Overzicht van wijzigingen in de geconsulteerde documenten

Dit onderdeel van het consultatierapport geeft een overzicht van de wijzigingen die zijn aangebracht in de documenten ten gevolge van de opmerkingen ontvangen tijdens de consultatie.

Volgende aanpassingen worden weerhouden:

- Verduidelijking in de Marktgids flexibiliteit rond deelnamemodaliteiten.
- Enkele ontbrekende afkortingen zijn toegevoegd in de lijst met afkortingen van de Marktgids flexibiliteit.
- Correcties of kleine verduidelijkingen in de marktgids flexibiliteit.
- Terminologie rond “*Contract Connection Check*” in het DNB-FSP contract in lijn gebracht met de gebruikte terminologie in de marktgids flexibiliteit.
- Het Synergrid voorschrift C8/06 werd aangepast, enerzijds omdat de periode waarin het gebruik van een *central gateway* wordt toegestaan, is verlengd tot en met 31/12/2026 en anderzijds om verduidelijkingen toe te brengen rond de voorwaarden waar een *central gateway* moet aan voldoen.